

Înce de două ori în săptămână: **Joi-a** și **Dominec'a**; era când va pretinde importanța materiilor, va eși de trei sau de patru ori în săptămână.

Pretul de prenumerațiune,
pentru Austria:

pe anu întregu . . . . . 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
„ patrariu . . . . . 2 fl. v. a.

pentru Romania și strălinate:

pe anu întregu . . . . . 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondenti ai nostri, și de a dreptulu în Redacțiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa și cu expunțiile, ce privescu Redacțiunea, administrațiunea și expeditiunea; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** și alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretul scadutu. Pretulu timbrului câte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Pesta, în 19 martiu n. 1873.

De securu, după cele ce aretarăm la acestu locu în nrulu precedent, în cătu pentru votulu Camerei magiare, în caus'a urcârilor de dări, propuse de ministeriu, — nime dintre stimabilii cetitori ai nostri nu se va fiastepatu la vre unu bine. De unde — dintr'o legelatiune dualistica-magiara — vr'unu bine, vr'o usurare pentru poporu?!

Si cu tôte, cele ce se intemplara — de sambat'a trecuta și pana ieri — în Cas'a deputatiloru, întrecu ori-ce intipiri de comedia și de abnormitate!

Se votedia — pan' la darea după căscigu, tôte dările directe — în fuga; esceptiuni, emendamente, abia câte unulu de poména; și asiá se ajunge la punctulu celu greu, despre carele trei septemani scrisera foile, se cercetara partitele și se alarmase lumea. Si — ce se vedeti!

Se scóla oratori, din drépt'a și din stang'a, și în gur'a mare, facu larma multa; combatu ageru și spriginescu și mai ageru; — nime nu mai scia se distinga: care de care partita se tiene; — contele *Lónyay* din mediloculu dreptei ataca și condamna propunerea guvernului; *Ghyczy* din mediloculu stangei — o apera și o sustiene; alții — se ascundu de naintea cestiunii, pentru ca nici sè nu mai auda de ea: în fine se face votare; — fugu unii din drépt'a — cu *Lónyay* eroulu, — fugu alții din stanga cu *Tisza* eroulu — în contra, — votedia m' multu drépt'a — în contra, — votedia m' multu din stang'a pentru urcarea dărei, și — rezultatulu e: 202 — „igen," 107 — „nem," — 122 absinti. Astfelu ministeriulu într'o causa, unde mai nainte cu 8 dile tóta lumea credea că are sè sufera bataia, învinge cu o majoritate de — 95 de voturi, și — chiar cu ajutoriulu opozitiunii!

Mai luminatu și ecltante — nici o data nu s'a vedutu, ce mare mintiuna și insielatiune este opozitiunea și democrat'a domniloru magiari.

Noi — si la acésta ocaziune ne convingemu că — de acestu guvern impilatoriu, de acestu barbarismu modernu, organizatu, numai o scapare pôte sè fia: a se ofert contrariiloru seculari ai țierei de unélta și mai orba, și mai eftina, și mai agera — pentru d'a stórce popórale a enervá țier'a și astfelu a face locu învasiuniloru coloniei nemtiesci.

Acést'a — astadi n'o mai spunemu numai noi, dejá o pricepu și spunu și alții; chiar în „Ellenör" de ieri o scrise negru pre albu dlu *Szontagh Pál*, unulu dintre corifeii magiari!

Acum în Dieta se desbata a sup'r'a dăriloru indirecte. —

Septemana trecuta în Viena se adunara mai multi dintre corifeii federastiloru, mai vertosu din Boemia și Moravia; după descoperirile foiloru, a nume cele din „Vaterland," s'a lucratu de o conferintiă cu polonii, pentru d'a inaugura o apropiare și solidaritate. Se scia adeca că ablegatii galitieni, cu esceptiunea unei fractiuni miche, mai multu rutene de cătu polone, nu numai s'au absentatu din senatulu imperialu cu ocaziunea votărei legiloru de reforme electorale, și — pana astadi n'au mai retornatu. Deci bietii poloni astadi, vedindu-se între ceriu și pamentu, adeca de nemti pacaliti și batjocuriti, era de opozitiunea federalistica prin nebun'a loru propria independență, în perplesitate loru încerea a-si căscigá o basa sub picioare și asiá prin unii mai curagiosi ai loru au pornitu spre taber'a federalistiloru, unde — după cum se suna, ar fi fostu primiti destulu de bune, și

o speranță că part'ia opozitiunii federalistice prin acésta apropiare va cresce și se va intari. În data, ce aliant'a cu Galitia va fi regulata, part'ia federalistiloru intentiunea a convocá unu Congresu și a inaugura o actiune comuna pre tóta lini'a opozitiunii. Astfelu se spera, că chiar pre temeulu noui legi electorale, opozitiunea va fi în stare a ocupá o pusetiune decisiva în monarchia, fie ca aceea sè se folosésca prin artivitate, sèu prin passivitate; ceea-ce la timpulu seu congresulu va alege. —

Cea mai imbucuratória scire avemu s'o însemnâmu din *Francia*. Dlu *Thiers* a succésu a înc'eiá o conventiune cu cei de la Berlinu, după carea pan' la 5 sept. a. c. intréga contributiunea de *cinci miliarde* va fi respunsa, și întregu teritoriulu francesu desiertatu de ostirile nemtiesci.

Miliardulu alu *cincilea* se va respunde în patru rate de câte 250 de milioane, prim'a rata la 5 iuniu, a două'a la 5 iuliu, a trei'a la 5 aug. și cea din urma la 5 sept. In data după a două'a rata, adeca în 5 iuliu, ostirile nemtiesci vor desiertá cele patru departemente, astadi inca ocupate, și pana la 5 sept. nemti, de garantia vor tiené numai cetatea *Verdunului* cu teritoriulu seu.

Conventiunea dejá s'a ratificatu și adunarea nationala din *Versalia* — *alaltieri*, cându i se presentá caus'a prin ministru de esterne dlu de *Remusat*, propurse — mai vertosu stang'a republicană — în anu peboratulu seu. Pe locu adunarea luá urmatória resolutiune:

„Adunarea nationala, carea cu satisfactiune patriotica id spre scintia comunicatulu guvernului, se sente fericita, că — multiamita nobilei concludări a țierei, si-a implinitu partea mai essentiala a problemei sale; ea votedia recunoscutia guvernului si lui *Thiers*, carele si-a căscigatu mari merite pentru patria.“

În data apoi o deputatiune din adunare, cu vice-presedinti ei în frunte, merse la dlu *Thiers*, ca sè-i drca omagiale și cu voce viua. Dlu *Thiers* în momentu este la culmea gloriei, este idolulu poporulu francesu! Republic'a serbedia triumfu; monarchistii — spendiura nasele. —

Adaugemu numai de cătu că, în Spania Republic'a continua a se consolidá și a ocupá terenu; soldatii Republicei batu și inprascia pre bandele monarchiste pretotindeniá. —

În Anglia — conservativii cu *Disraeli* au desperatu d'a poté compune ministeriu, și asiá *Regin'a* a chiamata ér pre *Gladstone*, carele tocmai lucra a se intielege cu colegii sei și cu parlamentulu. —

În fine din Romania noastră cea amata, avemu a însemná, că în Camer'a ei cu mare majoritate s'a luat în consideratiune și s'a si votatu *creditulu fonciariu seu ipotecariu*, infintiatu de proprietarii romani, — măcar că ministeriulu se opunea și erá plecatu a face din primirea propunerii — *cestiune de cabinetu*. Într'aceea omenii buni se impacá; și ministeriulu dlu *Costa-Foru* s'a socotitu și s'a impacatu cu Camer'a. Noi — unu minutu nu ne-am indoitu, că va urmá al multu de cătu aristocrat'a magiara, asiá, de în data ce am observatu, cu cătu alungá pre turcu peste Dunare, ore zelu și căta dibacia, rivalisá „*Pressa*“ gu-ica acei eroici strabuni ai nostri s'ar vernementale cu foile opozitionali intrudicá si ar cere séma domniloru stepaperarea acelu institutu nationalu detori, că — cu ce dreptu, pe ce temeiu u vendutu ei poporulu banatianu, cu totu pamentulu seu strabunu, la veniture raine, pre căti-va arginti, ca si *Juda* pre

Seracu Banatu!

E vorb'a de — *Banatulu Temisiani* — odinóra Camer'a de provisiune, grameiu ar poté domni stepanitori sè deé

ariulu, paradisulu Imperatiei; astadi cest'a tierisióra, prin administrarea rea, ajunsu la dog'a de cersitoriu. Seraculu anatu!

Feliu de feliu de némuri l'au cōpitu, ca sè-lu fericésca; feliu de feliu de stepani s'au perondatu în capulu lui, ca sèu condnca la culmea culturai și prosperitáti: — l'au adusu la sèpa de lemn. Seraculu Banatu!

Ina suta și cinci-dieci și siepte de ani sut, de cându — marelui *Eugenu de Savoia*, cu ajutoriulu poporaloru i-a succésu, a scóte din ghiarele barbarului turcacestu pretiosu margaritariu alu coróni atunci acéstu mandru punctu alu lumerá țiera — asiá dicendu, curatu *romáesca*; totu pamentulu ei, cătu erá cultivabilu, erá alu poporulu, alu romaniloru.

Ju voiu uitá, cătu voiu fi, cum mo-siu-mu, acú vr'o 44 de ani, ducendu-me — pe braciulu seu iérna la scóla, sèu a casa leganandu-me pe genuchii sei ni — povestea, cum în copilar'a sa tata-jeu i spunea, că — a fostu unu timpu, cându nu erau straini în țiera, și — totu pamentulu erá alu romaniloru, si dreptulu acestora erá ne restrinsu prin boeri; — „unde i placea romanului acolo elu mi-si plantá plugulu și ará si semená!“

Mai tardiu lectur'a în *Griselini* și în unele documinte din archivu Curtii de Viena, mi-a dovedutu acea traditiune.

Luáeru firescu; căci — sciutu seu si mai multu, dar pamentulu i-lu lasá întregu; — nu ca „*tiranii crestini*“ și ca „*barbarii moderni*“, cari ocupau și vindeau la licitatiune — nu numai pamentulu poporului, ci si pre poporu, — pre cum desclinitu s'a intemplatu acést'a în Banatu. — Seraculu Banatu!

Dar pana sè ajunga Banatulu a fi colonisatu de (svabi, despre cari ér mosiurmei mi spunea, că „*au venit în caravane, — petrecuta fie-care familia de câte unu catielu; au venit cu copți în spate și cu sti-va cartofi în pusunariu*“; — și pana sè junza pre man'a domniloru unguri și de acést'a cu totu cu poporulu sè fia vedutu la licitatiune, tuturoru adunaturu din lume, — elu vr'o 50 de ani a fostu bine administratu de Camera, avndu vr'o doi neuitabili presedinti conducători în frunte, în cătu incepusera bti romani a re'nviá si a semti dulceti unei vietii regulate; — insa tocmai d'a acésta gustata fericire va fi destep-tu invidi'a și nesatiulu tiraniloru se-cari ai popó'aloru, cari pe — marea Iperatésa *Maria Teresia*, pe carea terra indestiortu se încercasera a o insiel'a, ibatrinita o pacalira în tocmai, si — de

na séma cu acelesi amagitorie cuvinte calumnii, cu cari la 1866 Deák Ferencz ase de catra popóra si-lu ingagiá nu-i domniloru magiari și magiaroni pre-nulu nostru domnitoriu de astadi. — raca țiera!

Ore déca astadi s'ar redicá din mortentu strabunii nostri, cei din cele *siepte stricte*, cu drepturi politice și nationali itonome, cari si ei au ajutat, și inca în tótulu de cătu aristocrat'a magiara, ore zelu și căta dibacia, rivalisá „*Pressa*“ gu-ica acei eroici strabuni ai nostri s'ar vernementale cu foile opozitionali intrudicá si ar cere séma domniloru stepanitori, că — cu ce dreptu, pe ce temeiu u vendutu ei poporulu banatianu, cu totu pamentulu seu strabunu, la veniture raine, pre căti-va arginti, ca si *Juda* pre

de cătu: „*cu dreptulu și pe temeulu celui mai tare*.“ Seracu Banatu! —

Dar — ce ore s'ar alege de domni stepanitori, déca acelu dreptu și temeiu alu loru, s'ar prochiamá în lume și s'ar pune în lucrare pretotindeniá!

Seraci stepani magiari, — ore destep-tá-se-vor ei cându-va din somnulu loru de sinamagire, și — ore începe vor o data a fi drepti, pentru ca sè scape de ur'a popó'aloru și de perire miserabila sicura! —

Dar — ce ne face pre noi astadi a vorbi chiar de Banatu, a cultivá provincialismulu, a ni aduce a minte de — unu trecutulu vechiu, plinu de sperantie, amaru insielate, a rumpe legaturile celoru mai afunde rane ale inimei nóstre? Seracu Banatu!

Duoi incidinti sunt cari ni adusera a minte de — durerosulu trecutulu, de timpulu cându gh'arele domniloru magiari s'au implantatu în gutulu Banatului pentru ca sè-lu stórca și sugrume, și de — trist'a realitate, trist'a sa sörte de astadi.

Dlu c. *Melchioru Lónyay*, fostulu ministru presedinte, cunoscutulu amagitoriu și degradatoriu alu inteliginti ei romane, mai de unadi la desbaterea asupra legiloru de dări în clubulu deákistiloru, se pronuncia, că — „*poporulu se afla în stare favorabile și pôte plati dări mai mari*!“

Acést'a ni destep-tá memori'a și ne face sè ni representámu în tóta realitate, că — „*poporulu se afla în stare favorabile și pôte plati dări mai mari*!“

Si acea amara ironia ce o pronuncia indiecitu millionariu c. *Lónyay*, ni revocá în memoria unu articlu ce de curendu cetirám în fruntea unei foi guvernamentali, a lui „*C. N. Pester Journal*“, nr. 54, din 4 martiu a. c. unde — numai cătu-va cu alte cuvinte, ér de altmintrelea în acelasi spiritu se constata decaderea, seracirea Banatului, sub manele domniloru magiari.

Estragemu din acestu articlu câteva pasagia, pentru ca — cei-ce nu cunoscu trecutulu și presentele Banatului, sè se convinga că — n'am essageratu din reocupatiune pentru acésta tierisióra, patria mai augusta a nóstra, și pentru poporulu ei stravechiu, carele ni a datu nascere, — n'am zugrafitu mai negru, de cătu ce zugrafescu tipulu seu și strainii, cari au curagiulu d'a pune în faci'a lunei adeverulu; sè se convinga despre deplorabil'a stare a sa și se oftadie cu noi: *Seracu Banatu!*

C. N. Pester Journal scrie:

„Câte si mai câte nu s'au promis de ani Banatului, acéste țiere, odinóra atât de bine-cuvenitate, ér astadi — dorere — atât de nefericite, — pentru scopulu d'a o scápá din nevoia și necesulu seu! — . . . . Insa unu milionu de promisiuni, unu torinta de frase, o pompa teatrale fórte arteficioasă inscenata, *) — tôte s'au prefacutu în nomică naintea erudei realitáti, din care nici cea mai mica parte, cu vorbe góle nu se pôte face sè dispara.“

„Cine se va pune sè descrie nepartialu istoria regimului de la 1867 încóci, acéla — un'a va trebui s'o zugrafésca desclinitu negru; adeca: *dessecarea Banatului*. Acestu tinentu, sub regimulu presente a scapatatu la seracia de cersitoriu; o regina pe carea nu mai affi de cătu adrentie; o provincia, carea dárniá din prisosinti'a sa țierei întregu, astadi intinde man'a cersindu dola micu si mare!“

„Nu este adeveratu că, numai influintiile elementari au prefacutu în trei ani de dile una dintre cele mai infortorie parti într'o marota

*) Alusiune la portarea Msale, Imperatului *Franciscu Josifu* prin Banatu, ca sè veda calamitate și sè mangaic! Red.

enervata, ei nepotintia si enervarea Banatului este tocmai urmarea a ametitoria a unei parasi morali si materiali continue.

De aci incoliat, citat'a foia insira unu lungu numeru de pecate si de negrigiriale guvernialoru facia de Banatu; — aréta ca — forte a nevoia mai poté fi, ca reulu se se indrepte, — vorbesce de poterile cari sistematicamente au suptu si storsu Banatulu, si cari acuma ele ar trebui se ajute din tóte poterile la salvarea si reinvierea lui!

In fine trece la societatea — asia numita francesa a drumurilor de feru si aréta, cum si acést'a a contribuitu la seracirea Banatului, ér acuma crede a face — Ddiu mai scie — ce mare servitiu acestei tiere, oferindu-i pentru cladirea de câte duóue mile de siosele pe fiecare anu, transportulu petrisiului necesariu, in daru! Intocmai precum regimulu in momentul, candu bietulu poporu érá peritoriu de fóme, cu nisce ajutória de totu bagatele, cu inprumutarea de vr'o 20,000 fl. a colo unde se recreau millióne, credea a fi indreptatu si salvatu totulu. — Saracu Banatu!

Si — din aceste pucine triste trasuri si indegetatiuni se vede, cum dd. magiari pricepu a ferici poporulu si a face se infloresca tieretele; — se vede, ca ce va se dica acea frasa banala, pre care o variédia atátu de desu diaristic'a magiara si magiarona, si pre care inalt'a curte de Viena o iá de argumentu si motivu a recunóscerii si sustinerii magiarismului cu fortia, cumca adeca acestu elementu este uniculu intemeietoriu si conservatoriu de statu.

Frumosu statu au intemeiatu si conserva domni magiari in — Seraculu Banatu! —

Darile directe in Ungaria.

Fiindu ca tocmai fusera la ordinea dilei si se desbatura si decisera proieptele regulat'orie séu proprie urcat'orie de dári in Diet'a ungréscá, despre care oóieptu atinserámu in nrulu precedinte si vorbimu si in cestu de facia, — pentru mai buna pricepere si mai intemeiat'ie, — ce fetu, de ce natura si marime sunt acele dári, si a nume mai antai' cele direpte?

Premitému ca — este regula generale, recunoscuta in intréga lumea civilisata, cumca dári direpte au a insarcinád numai venitul si inca venitul curatu, si cumca — cele ce atingu medilocitu seu nemedilocitu capitalulu, séu isvorulu ce produce venitul, acelea rui-nédia tier'a, fiindu ca seracescu poporulu.

Intre dările directe la noi primulu locu 'lu ocupa contributiunea dupa pamentu. Acésta contributiune se basédia pe Catastru; adeca la

repartitiunea ei se ié in socotéla class'a séu bunatatea pamentului si natur'a cultivárii ace-lui'a, se calcula — arbitraminte o cifra óresi-care diametrále de venitu, din acestu venitu se detrage o suma óresi-care diametrále — ér arbitraría de cheltuele, apoi restulu ca venitu curatu se supune dárii cu 22—29 procenta.

Va se dica — aci sub titlulu ca se tacsédia venitul, in anii rei si la pamenturile reu clasificate, se ié o dare, carea adese ori trece de parte peste adeverat'a cifra a venitului si impovóra, ataca si strica temeiu, pamentulu insusi.

De aci provine, ca acésta contributiune, de cáti-va ani parte mai mare numai cu essecutiune se póte scóte, ba ca — tocmai din acésta dare, de cáti-va ani restantiele — abia mai incassabili, se urra la dieci de millióne!

In punctulu acestei dári, pre tóta faci'a pamentului nu se afla tiéra asiá de impovarata ca si Ungaria. In Francia buna óra, unde pamentulu asemenea este pré impovaratu si asemenacusta sistema de repartitiune, clas'a cea mnalta este de 20 procenta, pre candu la noi — dupa noulu planu alu dlui Kerkapoly procenta se vor urcá si peste 30! —

A duóua dare directa este cea dupa cas. Aci din venitul curatu, ce se aréta prin fa-siuni de chirie séu arende, se detragu — Pesta 15, in cele lalte locuri 30 procenta pe:tru reparature si manipulatiune, restulu se s-puno la contributiune de 16—24 procenta. Ai nu s'ar poté dice ca — alt'a de cátu venitul r fi tacsatu; insa nici acést'a nu e fora cárlig; cáci se mai aplica acésta dare si dupa clase e case, si aci la tacsarea venitului ajunge num-rulu incaperiloru, prin ce tacsarea adese oi devine apesat'oria chiar de temeiu, de edifica séu capitalu. Pre langa acést'a, pre cátu timpu la noi in Ungaria este cea mai mare lipsa d'edificia si localitáti de inchiriatu, mai tóta acést'a dare cade pre umerii — nu a proprietariloru, ci a inchiriatoriloru!

Vine contributiunea dupa venitu. Acésta contributiune este fórté incurcáta si abia def-nibile curatu. Ea tacsédia, dupa clase, nu numai venitele unoru industrii, publice si private, si ale intreprinderiloru actiunarie, — nu numai venitele asiá-numitiloru onoratori si societati, ale adreptulor publici si privati, si venitele dupa capitale séu cametele; — dar inca si unele venite dupa pamentu, si a nume cele ce nu sunt de adreptulu luat in consideratiune la darea dupa pamentu, d. e. venitele arendariloru de mosii, venitele din cárciumaritu si din diecinéla ce mai esiste, etc. etc. — Si aci principulu e, ca numai venitul curatu se supune dárii — de comunu cu 10 procenta, la industri'a montana cu 7 proc.; cu tóte insa, chiar din aceste pucine, ce aduseram, este invederatu, ca chei'a acestei contributiuni este cea mai arbitraría, fiindu bas'a ei in celu mai mare gradu precaria!

In fine cate darea dupa cascigu, dupa cáulu personalu; proprie — contributiunea depu. Aci — sub acestu titlu, dările dupa pantu, case si capitale séu camete, se iéu de ch pentru o noua contributiune de 4 procenta, suictiunea ca in mesur'a acelor dári venitudupa pamentu, case si capitale, este resultátu osteneleloru si prin urmáre cascigulu pónei proprietarielu! — Lucratorii — cu celu séu cu manele, toti sunt supusi la acésta d, ba mai multu — ei sunt supusi dupa nume-ra capeteloru familiei lor, fiindu ca se sup-pe, cumca — de óra-ce traescu, si casciga sea din ce traescu! —

Astfelu acésta dare, intr'adeveru este o ire dupa capete si — totu de o data progrea; o dare ce apésa pre cei seraci si se ié si de acei'a, cari — de parte d'a casciga, sunt toc-ai mistuitori ai cascigulu bietulu muncitoriu. Iaci acésta dare, in acésta mesura si estensiune pare asemenea sub sóre! Si — a dice ca aci venitul se impovara, este chiar — o ironia despotica! Aci se tacsédia si apésa viét'a omului seracu; si — acésta este darea pre care domni de la potere astadi ambla s'o urce mai vertosu, s'o urce cu câte-va millióne pe fia-cara anu!

Din aceste pucine trasure, cátu de fugitive si superficiali — cei-ce nu samtu pre tóta diu'a sarcinele viétiei nóstre in ferici'ta Austro-Magiaria, vor poté celu pucinu pe de parte a si le intipui. Am dori se le conóscá mai vertosu frati nostri de peste Carpati, pentru ca se se eonvinga, ce mare diferentia esiste intre ale loru si intre ale nóstre sareine publice! Si in fine se le pricepa aci cáti-va boieri mici si mari, cari — mai scii-ar bunulu Ddiu, prin ce mo-mele sedusi, desu se sprima pre faola ca, mai bine ar fi de tier'a romanésca si de poporulu romanu, a veni sub Austria, a se incorpóra. Ungariei! Credemu ca — audiendu ciferele de mai susu, li va trece gustulu, li se va acri ini-m'a de acea pofta! —

Conferint'a din Sabiu, in caus'a regularei fundulu regescu.

Romanulu — tardiu so dostépta, dar — totu se destépta.

Sunt vr'o duóue luni si mai bine, de candu ni am facutu detorint'a, avisandu pre romanii séscá, ca — are se vina la ordinea dilei in diet'a Ungariei — regularea dreptulu de municipalitate pentru acelu tenutu, si ca — déca romanii, maioritaea abeluta a acelu teritoriu, nu se vor ingrigi de timpuriu pentru buna informare si influintiare la locurile competinti, regularea se va decretá intru interesulu minoritáti sasse, carea luera diu'a si noptea.

Noi — de o suta de ori am disu si acea ca, pre langa tóte informatiunile si stáruirile nóstre, totu este probabile desconsiderarea dreptulu si interesulu nostru; pentru ca — sunt principia de statu in Austro-Ungaria: a) ca — minoritáti se domnesca; b) ca — cei-ce

au mai avutu, mácar prin abusu séu lotria — enseigete drepturi, se mai aiba, ér cei-ce n'au avutu — totu se n'aiba, pana candu si acestia nu vor se si se revindice ni insisi, mácaru prin fortia física! Acést'a o dicemu si sustie-nemu pururia, cáci esperint'a de tóte dílele nu ni permite a ne indoi ca este purulu adeveru.

Totusi noi am indemnatu si vom continuá a indemná pre intieligint'a nóstra nationale ca — mereu, la tóta ocaziunea se bata si se cé-ra la locurile decidiatorie drepturi si dreptate, mácar d'ar scii de o miá de ori ca so va denegá.

Motivulu nostru este: pentru ca — romanulu se si face detorint'a si se si salve consciint'a — facia de viitoriu.

Noi — nu suntemu revolutiunari; din contra noi casi intregu poporulu nostru, fórté multu ne plecámu spre conservat'ismu, — numai déca potericii dilei ni ar dá, mácar pre diu-metate cea-ce ni compete, (fora de ce nu pot-temu se mai essistomu si se ne desvoltámu,) pentru ca se avemu ce se conservámu!

Aceea insa — nime cu minte nu va asteptá de la natuena romana, ca se fia conservativa, pe cátu timpu ea n'are d'a conservá, de cátu dóra miser'i'a sa si jugulu strainu!

De aceea noi tienemu santu, ca domni de la potere, déca ne vor vedé cerendu si apearandu-ni dreptulu, la tóta ocaziunea, cu tóta energi'a si seriositatea, in fine totu ni-lu vor acordá, sciindu ei pré bine, ca in urm'a urmeloru, cea-ce unu poporu desteptu compete, si este semtitu de necesariu, déca nu i se dá de buna voia, la timpulu seu se dá indoitu de nevoia! — Acésta o seiu domni bine, si de acea noi dicemu romaniloru: Cereti, pretindeti ce e dreptu, neincetatu!

Destulu ca, pre cum am amintitu la rondulu nostru, cáti-va barbati de inima din Sabiu, s'au pusu si au convocatu pentru diu'a de 1 martiu o conferint'a acolo in caus'a de sub intrebare, si acea conferint'a, constatoriu, cum ni spun foile, de barbati intieliginti din tóte pártile fundulu regiu, fora diferentia de colóre politica, — s'a intrunitu si a deliberatu duóue díle, despre a cárei decursu si resultatu „Telegr. R.“ serie precum urmédia:

„Furámu sesenta insufletoriu pentru tratulu loru eslu mai recente politicu, de diferite colóri politice, — intruniti spre unu unicu scopu, si cu cugetu curatu, de a luera in interesulu tenutulu acestei párti de tiéra, nimitu fundu regescu, in specie, si in interesulu patriei comune in genere. Dée coriulu, ca acést'a se fia unu bunu auguru pentru tóte cestuile ce priveacu tier'a si locuitorii ei, de cariulu ca se dovedimu faprice, ca amu ajunsu la acelu seriosu ratiunamentu cu totii si se o vedemu acést'a in srertu tempu si din partea aloru confrati de nationalitate neromana, incátu se ne potemu intielege despre adeveratele lipse si se le putem si esoperá in interesulu patriei, carele este identicu cu interesele speciale ale locuitoriloru ei.“

FOISIÓRA.

Balulu junimii rom. din Viena

dupa origine si adeverat'a sa importantia.

Sciu ca la vederea titlulu acestei mici descrieri multi se vor intrebá ca: ce interesu póte se aiba publiculu celu mare romauu, ca se se mai ocupe o data de balulu romanescu din Viena, despre carele si asiá dejá a cetitu — mai pe scurtu si mai pe largu, ca a succesu fórté bine. Dara luandu in considerare tóte impregiurárele sub care s'a nascutu idea lui si s'a urditu planulu lui, luandu in considerare opiniunile straine, ce domnescu a supr'a natuunii romane, mai cu séma in Viena, capital'a acestui Imperiu poliglotu; — credu ca fie-cine va intielege si recunóscé important'a, ce pórtá cu sine balulu acést'a.

Inainte de tóte voiu spune cum s'a infintiatu balulu romanu din Viena. —

Elu detoresce inceputulu seu, viét'a sa, ce numera acum alu doilea anu, unei femei, unei demne matróné romane, dn'a Emilia Popovicu, consórtéi doctorulu in medicina Aless. Popovicu.

Strainii aveau, si mai au in mare parte o opiniune rea, raticata, confusa, despre societatea si chiar despre natuenea romanésca. O desconsideratiune si unu despretiu acompánia numele de Romanu. —

Aflandu-se dn'a Emilia Popovicu a dese ori in societáti germane, s'a indignatu cu dorere despre câte audiá povestindu-se pe contulu sermánei societati romane.

Ea si-a propusu, ca numai de cátu se-si resbune a supra malitiei si ignorantiei strainiloru. — Cum se-si resbune?

Sé arete strainiloru ignorant'a loru in tóta goliitunea ei; se presente strainiloru o idea intrupata despre societatea Romaniloru, pe care se o admire, din care se se convin-ga despre retacirea opiniunii loru. — Acést'a nu se potea face mai bine, de cátu print'unu balu romanescu. Idei'a acést'a deci a fostu imbraoisata de tinerii nostri. Acestia insa, pe langa acésta idea, mai priviau si la alte scopuri; adese ori se intrebau si se consultau ca: cum óra ar poté face se destep-te pre acea colonia romana-macedonena din Viena, carea — izolata aici de tóta influinti'a spiritulu romanu, ajunsé, pana a-si renegá numele de romanu, portandu pe acelu de grecu, uitandu-si de patri'a antica, de ginteá strabuna! Balulu imparea midilocu celu mai nimeritu pentru d'a aduná tóte acele familii la unu locu, — ca se faca cunoscenti'a loru si cu incetulu venindu in contactu socialu cu densele, séle faca a-si re-duce a minte de originea, de patri'a loru. — Afara de acést'a tinerii nostri urmáreau de multu idei'a, de a infintia unu cabinetu de lectura, dar midilóce, fondu pentru radicarea aceluia nu aveau; balulu deci potea sé sti procure si midilócele pentru acelu scopu.

Acestea au fostu motivele si impulsele, pentru cari tenerimea nóstra s'a incercatu a realisá balulu romanescu in Viena. — Si — ea nu s'a insielatu; se póte mandri, ca a isbutitu mai in tóte trele directiunile.

Idei'a — cine va poté se nege, ca — érá frumósa; dar — cine nu va pricepe, ca realisarea avea se fia fórté grea, obstacule multe si dificili. — Tenerimea inse érá entusiasmata si — usi'a ei érá firma. Si candu cineva scie ce voesce, si — scie se voiesca din totu sufletulu, — cum se nu se póta acea realisá? Astfelu balulu s'a decisu, comitetulu s'a formatu, ér — de greutáti nu mai potea se fia vorb'a!

Balulu nostru avea trebuintia se stee sub patronagiulu unoru domne romane de o positiune insemnata in societatea Vienesa. Deci patronagiulu balulu s'a oferitu domneloru: Mastilla Dumba, Maria Filisiani si Elena Marenzeller, o treime ca creata d'a fi un'a in spiritulu d'a impune prin gratia si demnitate. Tóte au primitu cu o placere viua, incuragiandu in totu modulu pre comitetu pentru intreprindere.

Ori si cátu de mare entusiasmu, ori si stá de multa bunavointia, din partea teneritii balulu romanu totu n'ar fi ajunsu atáta pléndóre, n'ar fi cascigatu renumele de celu ataiu balu de élita dintre tóte balurile alesen Viena, n'ar fi avutu rezultatele atáta orale cátu si cele materiale in mesur'a fap-ta, déca aceste ilustre domne n'ar fi patronatullulu — cu atáta zelu si energia? Si eu sum-turu, ca voiu fi numai interprete fidelu alu

opiniuni studentiloru romanu, candu voiu aratá chiar publicaminte domneloru patronese a le balulu recunoscenti'a cea mai deplina a tuturoru!

Acestea au fostu intreprinderile din anulu trecut. Succesulu acelu balu este cunoscutu dejá publiculu romanu din raporturile publicate la acea ocaziune; remanendu chiar si unu prisosu de bani aprópe ca la 1.200 fl. destinati pentru infintierea cabinetulu de lectura.

Incurajati de trecutu junii nostri, firesce usioru s'au decisu, ca si in anulu acesta, precum si de aci nainte in toti anii se arangiedie balu romanu in Viena. Ei s'au constituitu in comitetu din urmatorii membri: Dr. Aless. Popovicu (Presiedinte), Dr. Const. Aronovicu (vice presiedinte), Bologa, Nicolescu, Babesiu (secretari), Dobroviciu (casieriu), Pamfilu Danu, Joane Radu, Anca, Vulturescu, Popasu si Filipanu.

Comitetulu si-a pusu tóte silintiele, ca si in anulu acést'a balulu se rivalisedie, déca nu mai multu, celu pusinu cu celu din anulu trecut, ca se faca onóre junimii si natuunii romane. Si in adeveru, nu me voiu insielá, nu voiu esagerá, déca voiu spune ca, si ast'a data, balulu romanu a fostu celu mai de élita din tóte balurile din Viena. Si anulu acést'a patronagiulu balulu s'a oferitu totu Dneloru mai susu numite, cari au primitu cu aceasi buna-vointia si placere. —

Balulu s'au tenutu, precum s'a mai publicatu, la 1. martiu st. n., in salele din „Grand-Hôtel.“ — Bufetulu, garderob'a etc., dupe dispozitiunile luate de comitetu, erau gratis.

„Presidiul conferințelor de două zile a fost condus de Il. Sa dlu Paulu Dunca; era referatul l'a avut în ambe ședințele dlu Dr. Joann Borcia.“

„Discuțiunea a fost moderată și cu tact, și de aceea sperăm, că și rezultatele întregii conferințe vor fi acceptate de cea mai viua multitudine din partea tuturor locuitorilor bineșemitori din fundul regesc.“

„Ne voind a preocupă cât de puțin opiniunile publicului prin impresiunea ce a făcutu asupr'a de totu decursul conferinței, ne abținem de a intra în meritul afacerilor, reproducendu la tempula seu reprezentatiunea ce s'a primitu a se, asterno la lorurile competente.“

„Atât'a credem înse că mai este în interesul cauzei ca să comunicăm publicului înca de astăzi:“

„Adunarea a fost în două ședințe, un'a joi în 1. martiu, și alt'a Vineri în 2 martiu și s'a întrunit principalmente în trei puncte cardinale și adeva:“

1. arondarea municipielor fundului regesc, în 4, eventualmente în 5 municipia, după recerintele unei administrațiuni mai ușoare și mai efine, și deosebirea cetăților libere de municipiele cercuali, după cum este în comitate, și

2. în estenderea legii municipale ungu-guresci și asupr'a fundului regesc, cu exceptiunea votului virile;

3. în stergerea universității, ca unu ce de prisos, și instituirea unei reprezentanțe provisorie pentru administrațiunea averei comune a fundului regesc.

„In privința punctului din urma a fost și o propunere, care se restringea numai prelunga pronunțarea delaturării universității; era încătu pentru administrațiunea averei comune să remana ceștiunea deosebita, și după cum voru află compromisi etarii de bine spre a se administră în venitoriu. Propunererea această din urma fiindu pucienă spriginată — a cadutu.“

„In diu'a ultima, la deschiderea ședinței, presiedictele cetii o telegrama sosita de la Brasiovu de la comitetele germane-ungare de acolo, prin care saluta cu caldura adunarea și doarece succesul celui mai bun; și departe o epistolă de la dlu Ioan Macelariu din Merceara, de același cuprinsu.“

„Atragemu atențiunea romanilor din fundul regiu pentru ca cele ce se voru împartasi de comitetulu naționalu ea rezultatu alu conferinței, să le subserie câtu mai în graba, spre a se poté asterno de tempuriu dietei din Pesta, pana ce adeva nu vine ceștiunea fundului regescu la desbatero și decidere.“

In Promontoriu Aradului, 14 mart. 1873

(Portarea unui domnu pretore, alesu din mila, de romani, ca romanu, pentru d'a se îngriji de interesel populului romanu!) Nu fora destola cauza audimu esprimendu-se tieranii nostri că, „să ne ferisca Ddiu de domni de romanu!“ Intra adevru este lucru de compatimitu, că această șontintia, esită din gur'a populului nostru, cam de rendu este drépta; căci — cu pucina exceptiune, portarea domnilor de romanu facia de poporu este fôrte rea. Domni magiari, adu domitori în țiera, ca după o regula tramitu pre capulu populului nostru, pre câtu depinde de la ei, astfelu de individi romani, cari nu numai că se renéga după aceea, ci

La intrarea în sal'a balului erau vr'o 5—6 membri din comitetu ce primeau salutandu pe fie-care ôșpe, prezentandu-le și câtu unu ordinu de dantiu. Membrii comitetului portau la partea stanga o cocarda în tricorela naționala; câte unulu dintre ei conducea la braci pe fie-care dama și damicela de le prezentă domnelor patronese, cari le întimpinau cu zimbetu de recunoștința și cu întrevorbiri ocașionale. — Sal'a eră splendidu decorata, arbori, verdéția, flori, buchete, completau decorațiunea. Iluminatiunea eră destulu de viua; radicle ei prinsu flori și frundie pareau că sclipescu diamante.

Orele aprôpe de 10: — sal'a esto plina, lumea cea mai alésa; deputati din senatulu imperiale, ambasadori, profesori, magnati, banchieri etc. Ministrii înca și-au luat bilete de intrare, dar din caus'a doliului de curte, au absentatu. Toalet'a cea mai elegantă; colôrea alba și rosia în prevalința; conversațiunea se urmă cu predilecțiune în limb'a franceza. Music'a începe, oșcütandu arie romanesce. — Balulu se deschide cu polones'a. — Parechi, parechi salta; parechi, parechi se preambila unde se mai gasește unu picu de spatiu. Peptulu și perulu mai fie-carei dame eră ornatu și decoratu cu pietre, ce straluceau în mii de colori; teneri'a în figure dulci și senine, te atragea la dantiu cu potere magica. — Valsulu ah! valsulu începe! piciorulu lunica, fuge; music'a te portă te invertesce, — te redica — par' ca prin aeru prin nuori, prin lumi fantas-

se și nisuescu pre de o sută de ori a fi mai periculosi de câtu insisi magiarii. Și de ce ôre acest'a? Caus'a esto fîresca; pentru că pre de o parte se ni scôta ochii, că au fostu cu privire la naționalitatea noastră, ér pe de alt'a — ca totusi să sature pe poporu de dd. romani, să nu-i vina nici a mente a mai dori și céro atari, și asiá apoi mai în colu magiarii să pota stopani în pace dregatoriele în sinulu populului nostru.

Generala este plausôrea populului nostru a supr'a portării pretorelui din Radna; în acestu cercu curatu romanu, acestu domnu, ce s'a alesu aci ca romanu, — tôte numai romaniloru nu li-o spre bine și spre folosu.

Causele juste ale romaniloru nu numai că nu-le nânta, ci le inadusiesce, fie e ale, de ori ce natura ar fi.

De curendu se întemplă, că locuitorii romani din comun'a Paulsiu, scôsara cu rusine din cas'a comunala, cum și din postu pe faimosulu loru notariu jidanu *Biltauer*, pentru ne suferibilele sale abuzuri; dlu pretore prin apucaturile lui egoistice, și prin întrevonirea sa oficioasă cu panduri și persecutori, facu presiune a supr'a bietului poporu pentru scopulu de a restitui în postu pe acelu omu fora de lege, denunciandu totu o data și vice-comitetulu, cum-ca turburarea a supr'a aceluia ar fi fora cauza! pre candu plansorile și gravaminele în contră sunt multe, — mari și grele. — Astfelu caus'a, dorerea și vaerarea populațiunii o luă în nimica, și partini pe Juda celu reu! Totu acestu d. pretore romanu, anu cu propri'a sa auctoritate volnica, luă banii din lad'a santei biserice din *Cladova*, dandu-i comunei politice spre administrare. — Cum poté fi acest'a? — se intréba poporul; ér eu diu: totu cum se întempla tôte abuzurile! — De la judii comunali, — asiá vorbescu gurela rele, — trage câte 100 fl. pentru ca se-ii ajute a reesi de nou alesi. Dar d'alta parte causele invetiamentului nostru confesionalu i sunt cu totulu indiferente, ba de curendu întemplandu-se unu invetiatoriu din cercu unu atacu, și anume pedepsindu invetiatoriuu pe unu baietu trupesce, dlu pretore la denunciarea facuta — alergă la faci'a locului și luă de la parintele baietului protocolu oficiosu, adeva încep investigațiune penale, contra invetiatoriuului, — pe candu Inspectorale ceroualu scolaru află corecta pasirea invetiatoriuului, avendu acest'a fîresce în vedere sustinerea ordinii și moralei scolare. Ar fi cu cale a întrebă pe dlu pretore: ôre nu totu acestu invetiatoriu s'a plansu la elu în mai multe ronduri, că nu-si capata lef'a și că baietii ambla la scôla fôrte ne regulatu, rogandu-lu deci să dispuna în caus'a această, — unde densulu, acestu d. pretore respunsu a: „Nu me mestec în scôlele vôstre, — faceti ce vreti!“ Éta dragostea ce o nutresce dsa pentru binele populului! Totu astfelu de respunsu a capatatu și inspectorele de cercu, și apoi mai este ôre speranția de vre-o patronare?! Ar fi pré lungu a insirá tôte câte se observa rola și daunose din partea ată-

toru domni de romanu; în câtu pentru dlu pretore din Radna me marginescu a atinge că numai din mila — a fostu partinita de roma i la alegere, și acuma — respunde la această partitura cu vatemări și napașări, respunde cu vestiri în gur'a mare că — nici elu, nici famili'alu nu e crescuta romanesce, și nici că vró se auda de interesel națiunei romane! — (a.)

Sibiu, în 17 martie 1873.

(Resunetu.) Unu comentariu necalitu, ca și multe altele în „Telegr. Rom.“ nru 17, la reportulu publicatu în „Albina“ despre balulu romanu din Sibiu, silescu re corespundinte a replică câte-va — pucine — deși adevurul necontestabilu aceluor împartasi în „Albina“, nici chiar după lămuririle procopsitului din „Telegr. R.“ nu ar avé vr'o lipsa de replica. — Cumca balulu a fostu alu inteligentiei romane, și prin urmare această nu e nici o osanda, mai usioru o isbanda, — nu ne opintimu a convinge de felu pre „Telegr. R.“, care tôte între tôte la elu le reduce, le concentra, numai pre sine singuru considerandu-se de inteligentiă echisivu privilegiata și care, după cum dir aceleși siruri transpira, mesura inteligenti'alu după firele rari și carunte ale capului, nu după fire și maturitatea judecătii. — La balu a partecipatu, cu pucina exceptiune, tóta inteligenti'a romana din Sabiu, cea-ce se pota documentă prin acte; urmare deci naturala după noi e, că numirea cea mai potrivita a balului e: alu inteligenti'alu; încași „*Hatädter Zeitung*“ încep referat'a sa: „*die hiesige romänische Intelligenz*“ etc. Dacă „Telegr. R.“ ar fi sciutu séu să ne previna cu altu nume mai potrivit, nóe nici prin minte nu ni veniă a critică și contrădice.

N'a afirmatu nimenea, că diferințele politice a împedecat arangiarea unu balu; această este numai o ingaufare din partea criticaștruhii; — dara cumcă neintelegerile, în legatura cu ur'a au inștraiatu pre unu de altii, această este unu ce sciutu — pana și copiiloru celoru miei; argumentulu celu mai bunu ni-lu dá însusi corespundințele „Telegr. Rom.“ din anii trecuti. —

Cumcă atari petreceri sociale înaintă legatur'i, amiciti'a, contielegerea și aplenarea opiniunilor divergente, am afirmatu și — suntemu convinsi că — afora de rabulistrii de profesiuno, nime practic sub sóre nu va trage la indiviela. —

În câtu se atinge de scôla observu că, a eși acum din ea, si-a fi stersu pulbera scauniloru universității, deși comentătorele din rubric'a de „*varietati*“, — nu scie, ci numai supune această. — am celu pucinu adeva maugaiare, că — m'am implintu detorinți'a pre deplinu, pre candu dsale, dlui de la „T. R.“ i-ar mai trebui să asude câtu-va ani, fie chiar și măcar în Lipsia! Dlu de la „Telegr. R.“ poté banu câtu-va voi, aceea totu stă, că tenerimea din strainatate se interesédia în asemenea gradu de causele na-

ționale, ca și ori-cine din patria; dubietatea dlui contrariu poté să fia testimoniul despre indiferentismulu, ce va fi avutu elu însusi pre candu se află în strainatate, — multumita inștraiatulu, scimtu că sunt pré pucini de fire dsale! — Cumcă rezultate mari n'am ajunsu, ni dovedesce destulu stărea lucrurilor presente. — Pre langa tôte acestea suntemu mandri de succesulu câtu e, atâtu celu moralu, câtu și celu materialu, și credem sigur, că acestu succesu a facutu epoca în viața sociala a romaniloru din Sibiu. — Totu o data credem că, dlu din Telegr. țiene speșele unu balu de desierte, dara la această n'avemu să-i reflectăm alta de câtu să-lu îndrumăm la invintele santei scripture, care i vor fi dóra mai bine cunoscutu de câtu chiar nóe: „*Desiertatiune sunt tôte pre lumea acesta!*“ —

Nu afirmăm că sorte romaniloru s'ar fi îndreptatu, dara scimtu cu totii, că nici cu acele insirate în „Telegr. Rom.“ nu s'a îndreptatu pre deplinu. Din acestea ar rezultă ca să ne retienem, după cum bate „Telegr.“ la *pasivitate absoluta*, va să dica să nu facem ni-mica, séu să facem ceea ce elu de atâta tempu mereu combate!

La observările despre demonstrațiune, spunu dlui de la „Telegr.“ că, de n'am paștră ôresi care discretiune, am dá cu colôrea pre facia, și am și documentă cu ipsisima verba, ca unii asia au tienutu și caracterisatu adeva petrecere sociala; noi însusi amu fostu apriori de contra părere.

Cumca ne apasa multe, această scie și corespundințele Albinei; că le va semti asemenea un scie, căci n'a studiatu artea profetiei spre a poté sci venitoriu.

Starea lucrului și caus'a cea adevrata, jace acolo, că cei teneri (?) au cutesatu a întreprinde ceva cu consiliulu celoru mai meritati barbati, înca fora de a se duce și la „Telegr. Rom.“ să-si marturiscesca peccatele și să cera absolutiune, mai nainte de ce le vor comite. —

Încâtu pentru consiliulu și predic'a morală ce află de bine a le împartasi corespundintelui Albinei — dlu din „*Telegrafulu Rom.*“ — înainte de a fi venitu înca bine postulu mare observu: ca omu, și ca unulu ce am fostu pe la scôla — după afirmarea dsale încași mi va fi iertatu, deși contra vointiei și fora licenti'a sa a me interesă și eu de miscările ce se întempla în viața sociala și a nime pre terenulu naționalu. — De altu cum i multiamescu de svaturile ce-mi dá si-lu asigură, că n'am avutu lipsa de ele; pastredie-si le pe séma-si, căci are credu mai mare necesitate ca mene de ele.

Cumcă am referatu adevurul și am referatu într'unu modu obiectivu, într'unu interesulu onôrei și demnității naționale și fora nici o preocupatiune de partita, — me supunu totu deun'a sententiei publice, și în casulu acesta specialu sententiei publicului din Sabiu, nainte ochiloru căruia s'au petrecutu tôte. Sum convinsu că nu eu voi fi aflatu cu — musca pre caciula, nu despre mine se va adeveri, că am cautatu modu în papura. *Margineanulu.*

— ah valsulu! „Inca unu turu, domnule, căci vróu să jocu; music'a este atâtu de frumoșă, atâtu de farmecătôria; — ce music'a este această?“ „Este music'a nostra, music'a romanésca, domnișôra.“ — P'atunci audiai pe o alta damicela întrebandu pe cavalerulu ei că: „So potu află note din music'a romanésca?“ — dincolo audiai pe o alta damicela cu o voce gingasă melodiôsa sprimandu-se, că și ea este romana, dara că si-a uitatu limb'a parintiloru, fiindu că ca copila înca a parasitu patri'a, ne mai avendu ocașione să vorbesca; dar că aró să se silésca să o iqvete din nou! — Eră chiar o ramura directă din famili'a betranului moldoveanu, Mironu Costinu, istoriculu. —

Dar — cine ar fi în stare a descrie cu fidelitate tôte episódele, tôte dulcele suveniru!

Animare, placere, cordialitate, nu lipsiau nici într'o parte. Tenerii nostri devenisera curtesanii cei mai escelinti?! Care dama nu se amasă, nu se petrecea? Care damicela ar fi doritu atunci alt'a, de câtu braciulu cavalerulu ei? — Cei mai în versta priveau dimbindu melancholic, de buna séma aducendu-si a minte de timpulu tineretiei loru!

Dar începe pol'ca franceza după o aria nouă romana, numita „*speranti'a*“, compusa și dedicata balului de artistulu *Ziehrer*, carele dirigea în persóna musica regimentulu, ce cantă la balu. Eșcütarea acestei piese noue fú urmărita de aplause ne'nterupte!

„Da! observă unu strainu filo-romanu, entusiasmatu de această musica, — da, ati avutu

dreptate să-i dati numele de „*speranti'a*“, căci sunt individi, sunt chiar popóre, cărora nu li romane de câtu unu idealu „*speranti'a*“; și jumimea este speranti'a lor.“ — Idealulu scumpu alu stramosiloru nostri, alu națiunei noastre, avemu speranti'a firma că, — se va poté realisa.

Catra 12 ôra sal'a, de și destulu de spatioșă, devenisa îngusta, pentru că lumea eră fôrte numerosă, fôrte désa.

În timpulu acesta intra trei straini: principele de coróna alu Persiei, *Malcon-Chan*, cu doi generali ai sei.

Fie-cine se îmbuldiă să vóda pre acesti straini. — *Malcon-Chan* cu generalii sei s'au infacisiatu în costumulu loru naționalu, cu caciula persiana pe capu, după moda țierei loru. Unu membru d'ai comitetulu li s'a pusu la dispusitiune. Principele s'a îngagiatu în discursu despre moravurile europene, comparandu-le cu cele persiene. Elu află — fîresce — mare declinire; steu'a, anim'a unei petreceri adeverate placute la densu lipsesce, — fomei'a în tiér'a loru nu poté să parteciipe la unu balu; legea o opresce. Dantiurile loru sunt — cu totulu de alta natura; ei — standu mai multu loculu, batendu și facendu diferite figure cu piciorile — dantiescu.

„Poftimu la jocu, principe! — vin'o să Vi presentu o dama; alegeti!“ — Cadrilulu începe, principele persianu jóca și elu. Generalii sei — nu; împareau timidi. „Nu jocati, dloru generali?“ — „Nu, pentru că nu oúnoscemu aceste jocuri.“ — „Ei bine. Atunci trebuie să

cautati a ve amasă; alegeti-ve societate; unde să ve presentu?“ — Alésera, si alésera bine; și — Persienii nostri remasera pana la finitulu balului. — Cadrilulu cu cotilionulu se fînesce, tineri cu peptulu plinu de decorațiuni, se mandrescu de victoriele loru; damicela cu manele pline de buchete întorna la locurile loru, pronunțandu fie-care încetisoru: „*Le voi paștră.*“

Paus'a sosesc. În salele de alaturea, sunt mesele întinse, lumea le ocupa; vinulu, siampavia spumega, pocalele se ciocnescu: „*Traiesca balulu romanu!*“ „*Traiesca junimea romana!*“ — se audia în tôte părțile. —

Timpulu paușei nu dură multu; music'a căci se aude; sal'a devine ér plina; jocurile începu din nou; animarea domina la culme. Acuma nime nu-si mai aduce a minte, să parascesca balulu, mai nainte d'a se fini tôte jocurile; ba ce-e mai multu, acum se cerea repetirea loru! Music'a se obosise, și angagiamentulu ei eră la fine; junimea înca nu voiesce să scia d'a termină. „Na vi bani, striga comitetulu, acest'a e mobilulu nostru; cantati mai departe!“ Music'a canta; e la 6 ôre; diu'a se face; lumea înca jóca cu mai multa pasiune. Timpulu totusi vine, de lumea se imprascie, se departa salutandu-se: „*La revedere — anulu viitoriu!*“

Pre langa mine audu pre cineva pasindu; înturnandu-me privescu o fécia rotunda, veselu dimbitôria, și ea 'mi sioptesce, încetisoru: „*Mi am resunatu!*“ C. D. A.

Somoschesiu, cott. Aradului, 16/28 fauru.
(*Tier'a — preda jidoviloru!*) De candu eu guvernulu aristocratiei magiare, tier'a pre vedute se ruina si merge cu pasi gigantiei spre perire. Nimenea nu se mai interesedia de binele poporului, — nimenea nu mai controladia mesurile pe la jidovi si asiá jidovii tragu si jafuiescu pre bietulu poporu dupa draga voi'a lor! De alta parte, de candu cu anii acesti rei din urma, poporulu inca a scápatatu fórte. Pre langa aceea, incassarea contributiunii si dáriloru nesuportabili, prin essecutori — a adusu pre bietii tierani la desperare. Mai multu, inamicii esistintiei nóstre naturali, se totu incéroca a corumpe poporulu si a sparge solidaritatea díntre elu, cascigandu pre unii slabi de angeru in partea lor, pre cari apoi ii folosescu de unelte nerusinóse in contra a totu ce este bunu, dreptu si folositoru binelui comunu.

Asteliu poporulu nostru in necasulu seu si suferintiele sale, 'si ié refugiuu pre la ospitalitii de jidovi, de unde capetandu ceva sume imprumutu, jidovulu fora de consciintia si fora téma de respunsabilitate — fia lumésca, fia ddiiescu, arogandu-si o mare volnicia a supra bietului poporu, arunca a supra-i camete ne mai pomenite! Rafinatulu de jidanu nu dá bani imprumutu pe anu, séu mácar pe diumetate de anu, ci numai pe luna, pre langa conditiunea intereselor de 1 fl. dupa 10 fl. — asia dara dupa 10 fl. la anu interesu 12 fl.; adeca 120 de prócente! incétu amaritiloru de ómeni in scurtu timpu li se vindu tóte bietele mosióre, ereditate dela parinti! devenindu calici pentru totudeuna! — Spre a ilustra acéta urmare jidovésca aducu eu consociintia onoratului Publicu cetitoriu unu casu, ce decurendu s'a intemplat in comun'a nóstra. Locutoriuu T. B. a imprumutatu 5 fl. v. a. si dúoue mesure de gráu de la jidovulu comerciantu din Ciermeiu, cu numele Holländer Samuel, si in scurtu timpu sum'a baniloru si pretiuu gráului, computandu si interesele, se urcá la 20 fl. Jidanulu a tramis la facia locului pre unu argatu alu seu, ca se faca obligatiune, intarind'o cu subscrierea de martori si cu terminu pana in 26 iuliu a. e. — Abia inse trecura câte-va dile si comerciantele rafinate, ér veni inasii la facia locului si dechiará bietului omu, ca e *improccasutu*, si dupa tactic'a jidovésca, a inceputu a-lu amenintá, cá-i aduce advocatulu pe capu si-i vinde cas'a, — (cái alta n'avea); in urma a inceputu a-lu consolá cu aceea, ca déca i va platí 10 fl. v. a. va sistá procesulu si apoi — grígea lui de advocatu. — Sermanulu omu, ne-avendu de unde a-i dá banii ceruti, se oferí a-i platí si acei 10 fl., dar spuse cá acu ma n'are de unde; jidovulu se'ndestulí cu atát'a, si luá obligatiune noua pentru sum'a de 30 fl. intrebandu cá, candu va poté se platésca tieranulu? acest'a promise cá va platí la tótna; jidovulu naibei puse de nou interesu peste interesu, si se facú o suma de 49 fl. v. a. si facú alta obligatiune cu terminu pana la 8 septembrie. Acu se vedeti! Nu trecura dóue septemani si jidovulu incepú a negotiá cu bietulu omu, sfatuindu-lu si fortiandu-lu, ca se-i venda lui cas'a, si in fine intielegendu-se, jidovulu rafinatulu nu se sfii a esi naintea publiculu adunatu la cas'a comunale, cu o suma de 66 fl. v. a. La intrebarea unoru din intieleginti cá, cum se poté urcá o sumulitia ne'nsemnata, de 5 fl. in scurtu timpu la 66 fl.? jidovulu respunse simplu si fora siovaire, cá-i stá in voia a luá câte camete i place! Si asia legá contractu de cumperare pe cas'a omului cu pretiu de 118 fl. v. a., subtragendu de aci atins'a suma de 66 fl. v. a. ca detoria si mai dandu bietului omu 46 fl. v. a. ér 6 fl. v. a. remanendu-i elu detoriu — firese nu cu cameta! Vedeti, onorabila Redactiune! cum acestoru veniture de speculanti li se iérta mana libera pentru de a jáfui pre romanu! — Dar ére — multu va mai tiené totu asiá?!

J. Voluntiru,
dosinte.

Birda, cottulu Temisiului, in fauru.
(*Onóre meritului, si o dare de séma.*) Multu stimat dle Redactore! Venimu a ni implini o placuta detorintia, sperandu cá nu ni veti denegá unu picuti de spaciú. Bravulu nostru invetiatoriu *Constantinu Muresianu*, carele de vr'o cinci ani, de candu a venit la noi, díu'a si nóptea, neobositu se ocupa cu multa ingrigire de buna crescere si de progresu intru invetiatur'a tenerimei scolarie, lui incredintiate, pre joi sér'a 15/27 a. c. ne-a indemnatu

si ajutoratu a arangiá unu ballu in favórea scólei nóstre romane, adeca pentru procurare midilóceloru usiuratórie de invetiamentu, de cari scóla nóstra ducea mare lipsa. La a-celu balu participara mai multi cárturari si de prin comunele vecine. Dar petrecerea de dantiu a fostu premérsa de o productiune in arie nationali piese mai vertosu eroice, cum sunt: „*chiamarea patriei*,” „*hor'a unirei*,” „*mersulu lui Jancu*,” „*ah sabi'a lui Traianu!*” sol. Petrecerea a duratu pana dimineti'a, si — toti cei ce luara parte, fusera deplinu satisfacuti.

Domnului invetiatoriu alu nostru i suntemu desclintu multiamitori, cáci a sternitu somtiulu de nationalitate si invetiare in tenerimea nóstra, prin ce a cavéigatu deplin'a iubire si incredere a poporulu. Si — se vedeti dle Redactore, zelulu si stáruintia invetiatoriuului nostru, faça de prisosu aplicarea mesuriloru de sila pentru darea copiloru la scóla; cáci parintii incredintandu-se cumca copiii loru intru adaveru invatia, bucurosu ii mana la scóla. Multu póte unu invetiatoriu bunu; acést'a tocmai ne convingemu. —

Spre scopulu mai susu atinsu au binevoitu a contribui urmatorii dd. Melezer I. 3 fl. A. Br. Uekermann 2 fl. M. Uekermann 2 fl. Kosztolányi 1 fl. 50 cr. Bárotty, J. Bogdanu, Halász K. Simon M. si Megyessy câte 1 fl. M. Weiberger 60 cr. B. Friedmann, Ab. Friedmann D. Munténu, M. Bogdanu, N. Perinu, F. Ladislau, W. Kohn, Fischer S. Fischer J. J. Ghiladiánu, T. Iváscu, St. Jivoinu, M. Spang, P. Cipridelu si A. Wisinger câte 50 cr. H. Friedmann si Magdalena K. câte 40 cr. E. Illgen a P. Dácu câte 30 cr. S. Itiu, D. Bogdanu si A. Bogdanu câte 25 cr. N. Ciolacu, At. Stoianoviciu, Av. Stoianoviciu, M. Stoianoviciu, N. Dragota, P. Dragota, N. Itiu, M. Itiu, N. Istvanu, N. Murgea, F. Bernhard, S. Dragota, A. Giucóne, D. Rusu, D. Weiszberg, si M. Itiu, câte 20 cr. C. Muresianu 19 cr. T. Ciolacu, J. Ciolacu, S. Ciolacu, M. Fogerescu, S. S. Balasiu A. Balasiu, P. Itiu, A. Panu, M. Itiu, A. Itiu, Ab. Friedmann, M. Jebeloanu, S. Drilea, D. Itiu, E. Dácu, si T. Nedelcu, câte 10 cr. si O. Muresianu 9 cr. impreuna 28 fl. 83 cr. Din cari subtragendu-se spesele de 17 fl. 4 cr. venitulu curatu e 11 fl. 79 cr.

Comitetulu Parochialu gr. or.

Varietati.

† (*Necrologu.*) Tiran'a mórté ér ni repí din midilócelu nostru pre unu romanu buru, pre unu barbatu fórte religiosu, pre conlocutoriuu nostru din Boesia montana *Joane Rosicobanu*, carele de la intrarea in viétia a statulu org. pana la mórtéa sa a fostu membru in comitetulu parochialu, éra mai nainte de acést'a mai muti ani epítropu. Inaintérea afaceriloru bisericesci, dar mai cu séma a celoru scolaru, i jacea deosebitu la anima. De aceea credu cá merita cá se-i dicemu la acestu locu:

„*Sé i fie tieren'a usióra!* — J. M. — U.

† (*Necrologu.*) Joane Tulcanu senioru preotu gr. or. romanu, parintele preotulu Joane Tulcanu iunioru din Zarandu (cottu Aradului), dupa unu morbu abia de dúoue dile a reposatu, sambata in 8 martie, a. e. in etate de 70 de ani, lasandu in celu mai profundu doliu pre numerósele rudenie. Fia-i tierina usióra!

Conchiamare.

Onorat'a tinerime romana din Buda. Pesta este invitata din partea comisiunii de cinci esmisa pentru censurarea ratiociniului comitetulu balului, ca se binevoiesca a-se coaduná la localitatea societatii „*Petru-Maioru*”, domineca in 23 martisioru st. n. a. c. la 6 óre p. m.

Comisiunea de cinci.

Convocare!

Conformu articuluu 36 din „*Statute*” presidiulu sectiunii centrali si alu reuniunii invetiatoresci „*Georgiu Lazaru*”, conchiamá prin acést'a pre toti membrii reuniali la parastasulu, care se va serbá in anulu presente — casi in celu trecutu — in *Sambat'a Floriloru*, numita alui Lazaru, in memori'a fericitulu dascelu *Lazaru* in comun'a rom. *Avrigu* la mommentulu acestui-a.

Si fiindu cá cutotii detorimu recunoscentia, aceloru, cari sesacrificá cu abnegatiune pentru *Romanismu*, ne permitemu a invitá la acestu parastasu pre toti romanii, cáti vor binevoi a se asociá cu noi in rogatiuni pentru marele sufletu romanescu alui *Lazaru* acolo, unde se afa depuse scumpele lui remasitie pamentesci!

Cu deosebire apelámu la anim'a romanésca a Olteniloru, invitandu-i, sé nu lipsésca de la acéta serbatóre bisericesca — nationalo!

Déca la parastasulu din anulu trecut au accursu representatii aloru 61 de comune romane si déca numerulu asistentiloru s'a suitu la mii am dorí din anima romanésca, ca in anulu presente se fia reprezentate tóte comunele din tier'a Oltului si numerulu participantiloru se fia si mai mare!

O natiune, unu poporu pasiesce pre calea máriirii si a gloriei, candu incepe a apretiu, respectá si venerá faptele si memori'a bárbatoriloru, cari nu crutiara pentru fericirea nationala nimica. Urmele stramosiloru nostri sunt pline de gloria! Noi, nepotii loru, ar trebui sé ne nesuimu a calcá urmele loru ca intr'o día sé ne bineventedie urmasii. *Georgiu Lazaru* a luptatu eroicescu pentru desceptarea, consolidarea si unitatea romanismulu: de acea trebuie sé ne inchinámu faptelorlu lui romanesci.

Sant'a nóstra detorintia nationala dar ne impune nóe a ni aduce aminte de elu in rogatiunile nóstre, venindu in totu anulu la *Avrigu*, sé versámu o lacrima ferbinte de recunoscentia pe scump'a lui tierana, cáci dupa cum dice *Lamartine*, unu sentimentu se póte intielege mai bine numai in locurile, in cari l'ai simtitu!! —

Ordinulu de día alu adunarei este urmatoriuu:

1. In sambat'a lui Lazaru 1873 31 mart. v. 12 aprilie n., toti membrii reuniunii sé aduna in scóla romana la órele 8 antemeridiane;

2. La órele 8 1/2 mergerea la sant'a biserica in corpore, ascultarea servitiului divin, apoi asisterea la parastasu langa mommentulu lui Lazaru.

3. La finea parastasulu tienerea cuventulu funebru de vicepresedintele sectiunii filiale de la *Vistea inferióre*, *Alexandrescu Popu Siandru*, conformu conclusulu punctu VI. alu procesulu verbalu adusu in a trei'a adunantia generala a reuniunii, tienute la 14/26 octobru 1872 in Fagarasiu.

4. Reuniunea va esprime sentimente de condolintia rudeniiloru remase a le lui *Georgiu Lazaru*.

Fogarasu 12 martie 1873 n.

Jónu Dima Petrascu,
presedinte. *Jónu Barbatu*,
secretariu.

Anunciu.

Mai multe haine preotiesci sé afla de vendiare la dlu protopopu alu *Lipovei, J. Tieranu*; acelea sunt pucinu portate si asia dara in stare deplinu buna, si se dau cu pretiurile cele mai estiene. Doritori d'a cumperá le potu vedé la loculu aretatu.

Pentru gimnasiulu rom. din Bradu.

Din Aradu, precum amintiramu in nr. 15, ni s'a tramis, prin dlu *George Cratiunescu*, o suma de 74 fl. la care au contribuitu:

II. Sa dlu eppu *Procop. Ivacicoviciu* 50 fl.; dd. *George Dogariu* cetatiénu 5 fl.; Dr. At. *Siandru* profesore si G. *Haisa* pretore câte 2 fl.; I. *Russu* profesore, Dem. *Jorgoviciu* cetatiénu, *Moise Magdu* parochu in *Sioimosiu*, I. *Damsia* parochu in *Seceani*, *Svet. Petroviciu* par. in *Checia*, *George Popa* asessore consist. *Petru Petroviciu*, dto. G. *Cratiunescu* dto, câte 1 fl.; M. *Leucutia* 50 cr.; *Ign. Papa* 30 cr.; V. *Olariu* 20 cr.; — cu tasulu in biserica 6 fl. —

Dlu D. *Boneiu* adv. din Aradu si deputatu distalu, 1 galbenu de 5 fl. 15 cr.; si in fine dlu *Joanu P. Desseanu*, adv. 20 fl. —

Din *Lipsia* dlu D. *Popoviciu* *Bárcianu* stud. de fil. ni-a tramis una nota de 1 taleru in valóre de 1 fl. 50 cr.

Din *Beregssu*, cottulu *Temisiului*, prin dlu docinte *Andrescu*, ni s'a tramis o suma de 4 fl. la care au contribuitu:

Dd. A. *Clecanu* parochu si colectantele *Andrescu* câte 1 fl. dn'a *Emilia Andrescu* si *George Vaiantiu* economu câte 50 cr. Scolarie impreuna 90 cr. E. *Ciulanu* scolaru 10 cr. —

Aceste contribuiuri facu o suma de 104 fl. 65 cr. care suma adausa catra cea publicata in nrulu 15, de 2316 fl. 13 cr. urca sum'a adunata si peastrata aici, la 2420 fl. 78 cr. v. a.

Republicare de concursu

pentru statiunea invetiatoresca la scóla romana gr. or. din *Vlaicovetiu*, cottulu *Temisiului*, protop. *Versietiuului*, cu conditiunile ce se potu cetí in con-

cursulu din nr.ii 7, 9 si 10 ai *Albinei* din anulu curinte, si cu unu terminu de trei septemani de la díu'a acestei republicári.

Vlaicovetiu, in 25 fauru 1873.

Comitetulu parochialu,

in contielegere cu dlu protopresviteru tractualu si insp. scol. *Joane Popoviciu*. 1 — 2

Concursu.

Sant'a biserica romana gr. or. din *Siemlaculu-mare*, cottulu *Temisiului*, protopresviteratulu *Versietiuului*, avendu trebuintia de a fi renovata, pentru intreprinderea lucrulu de zidaritu, prin acést'a se publica concursu cu terminulu pana la 2 aprilie cal. vechiu, pre care díua sunt invitati a se infacisii in numit'a comunitate toti dd. architecti (zidari); cari voescu a luá parte la licitatiunea ce se va tiené minuendo — in acéta privintia.

Siemlaculu-mare in 8 fauru 1873.

3 — 3

Comitetulu parochialu,

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei ort. romane din *Straja*, in fostulu confiniulu militariu, protopresbiteratulu *Versietiuului*, se publica concursu pana la 25 martie st. vech. a. c.

Venitulu parochialu e: birulu si stol'a indatinata de la 160 de case si una sesiune de 32 jugere pamentu parochialu.

Doritorii de a concurge la acestu postu, sunt avisati a-si substerne recoursele loru pana la mentiunatu terminu, adresate comitetulu parochialu, la pré on. D. *Joane Popoviciu*, protopresbiterulu *Versietiuului*, in *Mercina*, post'a ultima *Varadia*, instruite pre langa documintele prescrie in statutulu org. si cu testimoniu despre absolvérea cu succesu bunu celu pucinu de 4 clase gimnasiale, ér déca sunt preoti, apoi si cu testimoniu de promotiune de la ven. Consistoriu. Cele ne-ajustate, nu se vor luá in consideratiune; — totu de o data se reocera ea competintii sé se infacisiedie in persóna, nainte de actulu alegerii, in a. biserica in vre-o domineca, si printr'o cuventare sé-si arete pontiiele oratorice, care se roceru la acéta chiamare.

Straja, in 25 fauru 1873.

1 — 3

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlu protopresbiteru.

Concursu

Pre bas'a concesiunii de dto 9/12 1871, nr. 1373, ept 498, referitória la edificarea unui nóue biserice gr. orient. romane in *Toraculu-mare*, comitatulu *Torontalu*, langa *Bega Sat. Giorgiu*, acarei biserice fundamentu e déjà pusu, subsemnat'a comunitate bisericesca, conformu planului si proieptulu de spése aprobate de vener. consistoriu diecesanu *Aradanu*, deschide prin acést'a concursu de licitatiune minuendo. Lungimea bisericei dupa planu e, de 20° latimea de 10° — din afara, ér naltimea pana la acoperisulu 7°.

Dupa proieptulu de spése in recapitulatiunea sumaria a edificandei biserice, sunt a se vedé urmatoriele sume:

1. pentru lucrulu zidariloru fora materialu . . . . . 14,820 fl. 72 cr.
2. pentru lucrulu tieglariiloru acoperitori, (Ziegeldeckerarbeit,) fora mat. . . . . 296 fl. 89 cr.
3. pentru petriaru, lucru de marmore, (Steinmetzarbeit) cu totu cu mat. . . . . 757 fl. 50 cr.
4. pentru lucrulu lemnariulu (Zimmermannarbeit,) cu materialu . . . . . 4,103 fl. 37 cr.
5. pentru lucrulu mesariulu (Tischlerarbeit,) cu mat. . . . . 1,020 fl. — cr.
6. pentru lucrulu lacatariulu, (Schlosserarbeit,) cu materialu . . . . . 825 fl. 80 cr.
7. pentru lucrulu faurulu, cu materialu . . . . . 750 fl. — cr.
8. pentru lucrulu tinichiarulu, (Spenglerarbeit,) cu materialu . . . . . 1,694 fl. — cr.
9. pentru lucrulu sticlariulu, cu materialu . . . . . 52 fl. 27 cr.

Sum'a in v. a: 24,321 fl. — cr.

Doritorii de a intreprinde zidirea bisericei acesteia sunt avisati, a se infacisii in dí'a de licitatiune, care se va tiené in 6. aprilie a. c. st. n. la facia loculu, unde pre langa depunerea vadiulu usitatu dupa pretiuu de estimatiune se va intreprinde licitatiunea si incheierea contractelor, cari in sensulu statutulu organicu bisericescu se vor substerne Venerabilulu. Consistoriu diecesanu spre revisiune si ulterióra aprobare.

Conditiiunile sunt a se vedé in facia loculu la cas'a comunala.

Datu din siedintia comitetulu parochiale din *Toraculu-mare*, tienute in 14 fauru 1873 v.

Cu consensulu domnulu protopresviteru: 1 — 2 *Vincetiu Sierbanu*.